

01
/ 19

ReOS

Recht der Osteuropäischen Staaten

01/19

ReOS

Recht der Osteuropäischen Staaten

Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS)

Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS) –
scientific journal of legal sciences founded
by University of Göttingen (Germany)
with the purpose of knowledge sharing between
Western and Eastern Europe.

Publisher:

Doctor of Juridical Sciences, Professor Thomas Mann, Institute of Public Law,
Administrative Law Department, University of Göttingen.

Editorial board:

Dr. jur. **Bernhard Schloer** – Übersetzung der Zusammenfassung München

Bastian Lorenz – Layout, Bearbeitung & Druck

Partners

Netzwerk Ost-West

Rechtsdialog.org

www.ReOS.uni-goettingen.de

01/2019

ISSN 2199-6245

ReOS 01 / 2019

Inhaltsverzeichnis

Definition of notion “musical work” as an object of civil-law relations <i>Berezhna Aliona</i>	5
About the professional legal issues of female judges and male judges <i>Bobrova Yulia</i>	9
Case law of international justice institutions <i>Boyko Inna</i>	14
Modern problems of statistical analysis of juvenile offences <i>Veselov Mykola, Murakhovska Hanna</i>	19
Legal status of special purpose vehicle company within cross-border securitization projects <i>Vygovskyy Oleksandr</i>	24
Peculiarities of transparency and openness principles during cassation of court decision in criminal proceeding in Ukraine <i>Vilgushynskiy Volodymyr</i>	28
Place of economic knowledge in the investigation of crime in the field financing of social targeted programs <i>Viter Dmytro</i>	33
Distance employment in Ukraine: the theoretical and legal aspect <i>Hnidenko Viktoriia</i>	38
Territorial division of the subject of jurisdiction in criminal proceedings <i>Horodetska Maryna</i>	43
To the issue of law enforcement and legal qualification in private international law <i>Gramatskiy Ernest</i>	47
Some aspects of international and national legal provision of seafarers’ certification system <i>Yelezarov Oleksandr</i>	52
Specificity of international legal regulation of protection of objects of copyright and related rights expressed in digital form <i>Zhoghov Victor, Foros Anna</i>	57
Powers of the chairman of the committee of the Verkhovna Rada of Ukraine: legal nature and contents <i>Zozulia Oleksandr</i>	62
Features of the legal status of the subjects of administrative and legal regulation of the management of industrial waste <i>Karnaukh Elena</i>	67
Demand reducing strategies for human smuggling in Ukraine: meaning and components <i>Kibalnyk Stanislav</i>	72
Core and elements of the mechanism for the provision of extension rights <i>Kosytsia Olha</i>	77
Regulatory measures to ensure trade secrets in Ukraine <i>Kravchenko Oleksander</i>	82
European experience of the interaction of prison chaplains with custodial facilities <i>Kuz Iryna</i>	90
Legal status of a testator’s grandson at legal succession in the inheritance law of Ukraine <i>Kukhariev Oleksandr</i>	94

Forms of realization of the rights of the public in the implementation of the state regulatory policy <i>Matviychuk Anatoliy</i>	99
Basic concepts of public management and their application to transitional states <i>Melnychenko Bogdana</i>	104
Factors of spreading organized crime and counteracting it in Ukraine <i>Minaiilo Nina</i>	108
Implementation of Directive 2008/48/EC on credit agreements for consumers in Ukrainian legislation <i>Myroslava Muliar</i>	113
Types of labor contract under the legislation of certain foreign countries as positive experience for the legislation of Ukraine <i>Nanieva Maria</i>	118
Peculiarities of Agreement between Ukraine and Denmark on the readmission of persons <i>Naumenko Nataliia</i>	123
Forms of implementation of administrative discretion in the activity of public administration <i>Omelian Viktoriia</i>	128
Reflection of the essence of state sovereignty: political and legal analysis <i>Pivnev Yaroslav</i>	133
The place of legal norms that regulate the payment systems activity in the system of law <i>Pozhydaeva Maria</i>	137
Persons who can not be representatives in the administrative process (legal proceedings) <i>Prykhodko Oleksandr</i>	142
The constitutional foundations of the organization and activities of the intelligence agencies of Ukraine <i>Proshayev Vladimir</i>	148
Doctrinal approaches of international law to determine the concept of “international terrorism” <i>Reznik Yuliia</i>	152
Fundamental rights as a general principle of the European Union law <i>Rym Olena</i>	157
Legal support of the child’s right to protection from all forms of violence in Ukraine: theoretical and legal issues <i>Simonenko Tatiana</i>	162
A measure of adequacy of the legal subjectivity volume acquired by the abstract subject of law <i>Sichevliuk Volodymyr</i>	167
Civil liability of an air carrier for luggage loss <i>Soloviov Borys</i>	172
Some issues of public administration activity on the realization the right to free elections: practice of the European Court of Human Rights <i>Solodova Kateryna</i>	176
Philosophical foundations of the apprenticeship of invalidity transactions <i>Tashian Roman</i>	182
Legal doctrine as the form of realization of constitutional and legal policy <i>Ternavska Viktoriia</i>	187
Canada experience in forming crime counteraction programs: opportunities for Ukraine <i>Tytarenko Oleksii</i>	192
Some aspects of the legalization of orphan works <i>Tokareva Vira</i>	197
Application of order procedure in the economic legal process of Ukraine: advantages and disadvantages <i>Fakas Ilona</i>	202
Success fee as a form of advocate’s remuneration: the prospect for implementation <i>Fomina Oksana</i>	206
Principles of the judicial ethics: features of training <i>Shevtsova Yana</i>	210

Specificity of international legal regulation of protection of objects of copyright and related rights expressed in digital form

Zhoghov Victor

Adjunct

Odessa State University of Internal Affairs, Ukraine

Foros Anna

Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor,

Professor at the Department of Cyber security and information support

Odessa State University of Internal Affairs, Ukraine

The authors of the article, having studied the development trends and modern view on intellectual property, devoted to the study of the norms of international law on the protection of copyright and related rights expressed in digital form, namely the system of sources of national (Ukrainian) and international legislation that regulates this protection. The necessity to emphasize the necessity of using fundamentally new approaches to legal regulation in this area has been revealed and substantiated. On the basis of the study, the author proposes to highlight the principles that form the basis of all legal relations in the modern European information society, which are carried out with the use of electronic, including digital, ways of storing and transmitting information.

The transition in the civilization to the information society, the emergence of global information systems and digital technologies have put a number of fundamentally new issues facing the world community with regard to legal regulation in the field of protection of intellectual property in the modern digital world.

In analyzing the legal norms of foreign countries, it should be noted that the distribution of legal institutions in various branches of law is rather conditional, therefore there is a state-specific categorization of information and legal norms in the legislation of foreign countries. Information law as an independent industry, unlike national law of Ukraine, is not allocated to all countries in the world. In Germany, France and the USA, information and legal norms are often contained either in the media right or are divided on a specific subject of legal regulation, such as the Institute of Internet Law in the United States or their incorporation in the copyright law of the Federal Republic of Germany, where information law is not allocated to a separate branch of law. Information law in German law refers to the right of the media and to special laws, that is, distributed according to the subject of regulation. At the same time, the right of the media of the Federal Republic of Germany regulates a substantially broader segment of social relations than the analogous branch of the law of Ukraine.

Специфіка міжнародно-правового регулювання захисту об'єктів авторських і суміжних прав, виражених у цифровій формі

Жогов Віктор Сергійович

ад'юнкт

Одеського державного університету внутрішніх справ, Україна

Форос Ганна Володимирівна

кандидат юридичних наук, доцент,

професор кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення

Одеського державного університету внутрішніх справ, Україна

Вступ

Сучасний етап розвитку України проходить в умовах значущості інноваційної сфери діяльності, підвищення ролі інтелектуального капіталу, інформаційних технологій. Одним із засобів динамічного розвитку науки, техніки та культури є правова охорона об'єктів авторського та суміжних прав, тобто результатів інтелектуальної та творчої діяльності в науковій, літературній, художній і

промислових сферах. За умови розроблення та реалізації відповідної довгострокової стратегії, покликаної забезпечити технологічні і економічні підвалини динамічного розвитку України, досягнення нею статусу високорозвиненої держави, конкурентоспроможної до інтегрування у світові економічні процеси, належного організаційно-правового забезпечення охорони цих об'єктів і подолання високого рівня тінізації в цій сфері Україна зможе посісти належне місце в Європі та світі.

Постановка проблеми

Відповідно до статті 9 Конституції України¹ та Закону України «Про міжнародні договори»² укладені і належним чином ратифіковані Україною міжнародні договори становлять невіддільну частину національного законодавства України і застосовуються в порядку, передбаченому для норм національного законодавства. У зв'язку з цим у національний інститут захисту авторських і суміжних прав на об'єкти, виражені у цифровій формі, входять як норми національного права, так і норми міжнародного.

Перехід у цивілізаційному розвитку до інформаційного суспільства, поява глобальних інформаційних систем і цифрових технологій поставили перед світовою спільнотою ряд принципово нових питань, пов'язаних із правовим регулюванням у сфері захисту інтелектуальної власності в сучасному цифровому світі.

Мета статті – комплексне дослідження міжнародно-правового досвіду захисту об'єктів авторських і суміжних прав, виражених у цифровій формі.

Виклад основного матеріалу

У межах захисту авторських і суміжних прав такі питання вирішуються прийняттям відповідних міжнародних договорів, положення яких є основою для модернізації національного законодавства кожної з країн-учасниць цих угод. До таких договорів належать, перш за все, Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності (далі – ВОІВ) з авторського права³ та Договір ВОІВ про виконання і фонограм⁴, прийняті в Женеві 20 грудня 1996 року.

Зазначені міжнародні угоди ВОІВ регулюють авторські правовідносини, «визнаючи глибокий вплив розвитку та зближення інформаційних і комунікаційних технологій на створення та використання літературних і художніх творів».

На нашу думку, найбільш значущими положеннями Договору ВОІВ з авторського права є визначення права на розповсюдження серед широкої публіки (стаття 8), обов'язку країн-учасників договору ввести відповідну правову охорону та ефективні засоби правового захисту від обходу наявних технічних засобів, що використовуються авторами для захисту творів (стаття 11), а також зобов'язання з

імплементації в національне законодавство положень про захист інформації щодо управління правами як інформації, яка ідентифікує твір, автора твору, власника будь-якого права на твір, або інформації про умови використання твору, так і будь-яких цифр або кодів, в яких представлена така інформація, коли будь-який із цих елементів інформації прикладений до примірника твору або з'являється у зв'язку з повідомленням твору для загального відома.

Договір ВОІВ про виконання і фонограми регламентує порядок здійснення спеціальних охоронних заходів щодо зазначених в його назві об'єктів і суб'єктів авторського права. До них, зокрема, належать право зробити записані виконання доступними по дотах або засобами бездротового зв'язку так, що представники публіки можуть здійснювати доступ до них із будь-якого місця і в будь-який час за їх власним вибором (стаття 10), право на винагороду за ефірне мовлення і сповіщення для загального відома (стаття 15), зобов'язання щодо інформації про управління правами та технічних засобів захисту фонограм (статті 19 і 18), які аналогічні зобов'язанням, визначеним у Договорі ВОІВ з авторського права.

Важливу умову передбачають узгоджені заяви сторін договорів щодо статей 7, 11 і 16 Договору про виконання і фонограми та статті 1 Договору ВОІВ з авторського права. Положення статей цих договорів повністю застосовуються в цифровому середовищі, зокрема, щодо використання виконань і фонограм у цифровій формі. При цьому розуміється, що зберігання охоронюваних виконань або фонограм в цифровій формі в електронному вигляді є відтворенням у сенсі цих статей. Це твердження формує понятійну відмінність між цифровими творами, що зберігаються в різних пристроях (наприклад, телефонах або плеєрах) від їх примірників.

Розглянуті договори ВОІВ ґрунтуються, у свою чергу, на Бернській конвенції з охорони літературних і художніх творів від 9 вересня 1886 року, Всесвітній конвенції про авторське право від 6 вересня 1952 року (переглянута в Парижі 24 липня 1971 року) та Конвенції про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм (Женева, 29 жовтня 1971 року).

Під час аналізу застосування міжнародних договорів ВОІВ з авторського права та про виконання і фонограми 1996 року слід зазначити, що Україна приєдналася до них із запізненням. Приєднання здійснилося на підставі Закону України від 20 вересня 2001 року № 2732-III «Про приєднання України до Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми» та Закону України від 20 вересня 2001 року № 2733-III «Про приєднання України до Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право». Положення договорів ВОІВ 1996 року було використано під час підготовки частини четвертої

¹ Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР – Електрон. дан. (1 файл). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

² Про міжнародні договори України : Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV – Електрон. дан. (1 файл). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>.

³ Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності з авторського права : від 20.12.1996 р. приєднана Законом України № 2733-III від 20.09.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_770.

⁴ Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми : від 20.12.1996 р. приєднана Законом України № 2732-III від 20.09.2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_769.

Цивільного кодексу України, що вступив в силу 1 січня 2004 року, з чого випливає очевидна ідентичність деяких формулювань цих актів.

Показовим є випадок, що стався з проектом «BBC Domesday». Під час створення в 1986 році нового мультимедійного видання про життя підданих Великобританії в XX столітті на честь 900-річного ювілею книги перепису населення Англії XI століття були обрані особливі цифрові носії інформації, пристрої для читання яких були випущені обмеженим тиражем. Сьогодні у світі не залишилося жодного працездатного пристрою, і ці носії інформації не можуть бути відтворені⁵.

Усвідомлюючи цю небезпеку, світова спільнота почала вживати заходів для запобігання таким втратам. Одним із перших таких кроків стало прийняття «Хартії про збереження цифрової спадщини» ЮНЕСКО. Цей міжнародний договір визначає принципи захисту цифрових матеріалів, зокрема об'єктів авторських і суміжних прав, та пріоритети дій від їх зникнення.

Розглядаючи питання міжнародно-правового регулювання захисту авторських прав у сучасному інформаційному суспільстві, не можна не згадати про досвід правового регулювання Європейського Союзу. Як найважливіші акти Євросоюзу варто навести такі нормативні акти: Директива ЄС 2000/31/ЄС «Про електронну комерцію»⁶, Директива ЄС 2001/29/ЄС «Про гармонізацію певних аспектів авторського права»⁷, Директива ЄС 2006/115/ЄС «Про право здачі об'єктів авторського права в оренду і прокат, а також про певні аспекти авторського права»⁸.

Основна відмінність від міжнародних угод директив і розпоряджень Євросоюзу, які є обов'язковими для всіх його членів, полягає в тому, що ці акти супранационального характеру, тому, як правило, закріплюють не тільки загальні, глобальні принципи правового регулювання, а й передбачають більш детальні приписи щодо їх застосування.

Директива «Про електронну комерцію» № 31 від 2000 року являє собою нормативно-правовий акт, присвячений регулюванню порядку здійснення угод на внутрішньоєвропейському ринку із застосуванням цифрових телекомунікацій та електронного обміну інформацією. Хоча правові приписи Директиви не регулюють безпосередньо обіг об'єктів автор-

ських і суміжних прав, вони забезпечують єдиний легальний понятійний апарат для всіх країн Євросоюзу у сфері інформаційних технологій.

Вже згадана Директива спільно з Директивою 98/48/ЄС описує так звані служби (послуги) інформаційного суспільства. Відповідно до визначення, наведеного в директивах, такою службою (послугою) є будь-яка платна послуга, яка надається дистанційно (без особистої присутності сторін), із застосуванням електронних засобів (послуга повинна повністю надаватися електронними засобами зберігання і обробки інформації, що передається будь-яким електромагнітним способом) і за індивідуальним запитом одержувача послуги.

У статті 2 Директиви наведено також визначення постачальника інформаційних послуг як будь-якої фізичної або юридичної особи, яка надає інформаційні послуги. При цьому в документі в особливу категорію виділяється постійний постачальник інформаційних послуг, який набуває такого статусу, якщо його дії спрямовані на отримання прибутку в необмежений період часу, а діяльність здійснюється через постійно функціонуючу організацію.

Особливу важливість мають статті 12–15 вказаної Директиви. Ці статті передбачають єдині правила і відповідальність постачальників інформаційних послуг під час передачі і зберігання інформації в межах усього Євросоюзу. За своєю суттю вони схожі з принципом «тихої бухти», передбаченим американським законодавством, проте розкривають ці принципи більш детально.

Згідно зі статтею 12 Директиви, постачальник інформаційних послуг не несе відповідальності за зміст інформації, що передається під час дотримання трьох умов: він не ініціює передачу інформації, не модифікує її та не вибирає одержувача інформації. Також надається легальне визначення «кешування інформації», тобто тимчасового автоматизованого проміжного зберігання інформації з метою підвищення ефективності послуг, що надаються.

Окрім того, в Директиві визначено поняття «хостингу» як зберігання інформації за запитом одержувача інформаційної послуги та яке передбачає обмеження відповідальності постачальника послуг за зберігання незаконної інформації під час дотримання низки умов. Також передбачено важливий принцип забезпечення особистих прав і свобод громадян, а також імунітет постачальників інформаційних послуг, із визначенням, що країни-учасники Євросоюзу зобов'язуються не вводити у своє законодавство загальні обов'язки постачальників інформаційних послуг, відстежувати збережену або передану ними інформацію (статті 12–14) та не вживати активних дій із пошуку фактів або відомостей про незаконну діяльність.

Директива ЄС 2001/29 про гармонізацію певних аспектів авторського права також пов'язана з технічними нововведеннями та сучасними

⁵ Domesday Redux: The rescue of the BBC Domesday Project videodiscs: веб-журнал Ariadne. URL: <http://www.ariadne.ac.uk/issue36/tma>.

⁶ Директива ЄС 2000/31/ЄС «Про електронну комерцію» [Електронний ресурс]: Офіційний правовий портал ЄС <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0031:DE>

⁷ Директива ЄС 2001/29/ЄС «Про гармонізацію певних аспектів авторського права» [Електронний ресурс]: Офіційний правовий портал ЄС <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32001L0029>

⁸ Директива ЄС 2006/115/ЄС «Про право здачі об'єктів авторського права в оренду і прокат, а також про певні аспекти авторського права» [Електронний ресурс]: Офіційний правовий портал ЄС <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1553463542179&uri=CELEX:32006L0115>

телекомунікаціями. Цей документ є проміжним ступенем імплементації положень договорів ВОІВ 1996 року в право ЄС та встановлює обов'язок держав Євросоюзу ввести у свої національні правові системи поняття технічних заходів захисту об'єктів авторських прав та інформації про авторське право, детально регламентуючи схожим чином дії із заборони обходу таких технічних засобів і видалення інформації, зокрема, шляхом обмеження обороту пристроїв, технологій і способів, призначених головним чином для таких дій.

Директива ЄС 2006/115 «Про авторське право» присвячена додатковому правовому регулюванню в галузі прокату об'єктів авторських і суміжних прав. Директива ввела обов'язкове право автора на винагороду в разі здачі творів у прокат і передбачила нікчемність відмови від такого права. Крім того, документ конкретизував власників виняткового права на здачу творів у прокат і передбачив виключне право на введення заборони на запис творів, переданих ефірними і кабельними мовниками.

Це право тісно пов'язане із сучасними цифровими технологіями, оскільки на території Євросоюзу все телемовлення здійснюється в цифровому форматі, а також ведуться активні роботи із впровадження телебачення високої чіткості (HDTV), тому виникла необхідність правової заборони на фіксацію певних телепередач (наприклад, кінофільмів), щоб уникнути їх подальшого нелегального поширення.

Розглянута Директива створила належну правову базу для застосування описаного технічного рішення та дасть змогу знизити рівень інтелектуального піратства, пов'язаного з незаконним тиражуванням творів, зданих у прокат або трансльованих організаціями кабельного або ефірного мовлення.

26 березня 2019 року Європейський парламент прийняв Директиву 2016/0280 (COD) «Про авторське право в єдиному цифровому просторі». Такі заходи стали спробою привести європейське законодавство про інтелектуальну власність у відповідність із рівнем розвитку сучасних технологій. Як повідомляється в прес-релізі Єврокомісії, «Директива про авторське право захищає свободу вираження – ключову цінність Європейського Союзу». Однак із цим згодні не всі. Критики нового закону зазначають, що він може спричинити за собою цензуру в мережі Інтернет.

Одну з найбільш суперечливих норм у Директиві містить стаття 13. Згідно з цією статтею, тепер майданчики, учасники яких створюють контент, відповідальні за порушення авторських прав своїми користувачами. Новий закон пропонує таким компаніям, як YouTube, Facebook і Reddit, моніторити те, що завантажують користувачі, щоб їх контент не порушував авторське право.

Інший неоднозначний момент у законі – стаття 11. Тепер новинні агрегатори та пошукові системи можуть бути змушені платити ЗМІ за те, що вони

виводять їх тексти, - директива дозволяє видавцям вимагати плату за публікацію посилань. Якщо це станеться, на території Європейського союзу закриються такі звичні новинні агрегатори, як Google News.

Сукупність описаних вище директив Євросоюзу дозволила значно підвищити рівень захисту авторських і суміжних прав на всій його території та централізовано проводити модернізацію відповідних галузей законодавства. Варто зазначити, що одним з основних трендів діяльності Єврокомісії та Європарламенту є гармонізація законодавства країн-членів ЄС, що дає змогу забезпечувати єдиний рівень правового захисту однаковими методами та в рівних обсягах на всій території Євросоюзу.

З метою дослідження порядку правової регламентації захисту творів та об'єктів суміжних прав, виражених у цифровій формі, видається необхідним вивчити імплементацію положень перерахованих вище міжнародних договорів у національне законодавство країн континентальної Європи, перш за все Федеративної Республіки Німеччини та Франції, а також у правову систему Сполучених Штатів Америки, та провести порівняльний аналіз імплементованих норм із нормами українського законодавства.

Варто зазначити, що хоча правова система США належить до сімейства змішаних, де нарівні із законами та іншими нормативно-правовими актами широко застосовується й судовий прецедент, велику кількість норм авторського права кодифіковано та закріплено у федеральному законодавстві США.

Норми, що регулюють авторське право США, закладені в Кодексі США (United States Code), який охоплює основні галузі федерального законодавства Сполучених Штатів Америки⁹. Всього Кодекс складається з 50 розділів, зміст яких не є однорідним. Деякі розділи являють собою не кодифікованість, а просте інкорпорування в закон тексту окремих нормативних актів федерального значення.

Розділ 17 (авторське право) Кодексу США протягом тривалого часу зазнавав суттєвих змін. Однією з найбільш значущих для цілей цього дослідження стала поправка від 1998 року «Про авторське право в цифрову епоху» (далі – DMCA). Ця поправка стала однією з перших великих модернізацій концепції авторського права у світі у зв'язку з досягненнями науки і техніки у сфері фіксації та передачі інформації у цифровому вигляді.

Вперше у світовій історії розвитку авторського права цією поправкою були описані такі інститути, як заборона на поширення технологій, пристроїв та алгоритмів подолання технічних засобів захисту об'єктів авторського права, заборона на зміну або видалення інформації про авторське право та багато інших значимих нововведень, що регулюють автор-

⁹ U.S. Code. Офіційний правовий портал Legal Information Institute URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text>.

ські правовідносини, модернізовані під впливом технічного прогресу. Основна мета DMCA – впровадження положень Договору ВОІВ з авторського права та Договору ВОІВ про виконання і фонограми, прийнятих Дипломатичною конференцією у Женеві 20 грудня 1996 року, до законодавства США.

Особливий інтерес становить другий розділ DMCA, присвячений імплементації принципу «тихої бухти» (safe harbor) у законодавство США. Цей принцип встановлює імунітети та обмеження відповідальності операторів інтернет-зв'язку та інших осіб, що надають інтернет-послуги в разі, якщо надання таких послуг призвело до порушення авторських прав. Оператор не нести відповідальності за порушення авторських прав, якщо він видалить або заблокує незаконно розміщений матеріал, що охороняється авторським правом, на першу вимогу автора, або правласника, або їх агента.

Континентальне законодавство, зокрема законодавство ФРН, становить інтерес у зв'язку з близькістю правових принципів організації системи права та функціонування системи законодавства до сучасного українського права. Законодавство Німеччини базується на класичних для романо-германської правової сім'ї принципах і доктринах.

Основним нормативним актом, що регулює авторське право в Німеччині, є Закон ФРН «Про авторське право»¹⁰. Цей Закон був прийнятий 9 вересня 1965 року та протягом тривалого часу зазнавав значних змін. Особливо варто виділити зміни, внесені з метою проведення реформи авторського права Німеччини, коли в Закон були додані найбільш значущі новели, що стосуються цифрової форми фіксації творів. Ця реформа, що складається з двох етапів, імплементувала положення директиви Євросоюзу – Директиви ЄС 2001/29 «Про гармонізацію певних аспектів авторського права в інформаційному суспільстві».

Ця реформа у 2003 році ввела в Закон параграф 19а, який визначив доведення твору до загального відома як «повідомлення твору громадськості дровим або бездротовим шляхом таким чином, що члени суспільства можуть отримати доступ до твору під час та з того місця, що визначається за їх вибором» (20). Визначення достатньою мірою відображає характер поширення інформації в мережі Інтернет

¹⁰ Закон ФРН «Про авторське право». Сайт Міністерства юстиції ФРН. URL: <http://www.gesetze-im-internet.de/urhg/index.html>.

та підкреслює його транскордонність і практично дослівно повторює визначення, наведене в статті 8 Договору ВОІВ з авторського права 1996 року.

Зміни також зазнав параграф 53, що дозволяє створення копій творів в особистих цілях. Відповідно до поправки 2003 року, створювати такі копії можливо лише в тому разі, якщо оригінал твору не є очевидним чином незаконно отриманим. Це формулювання має велике значення для правового регулювання діяльності файлообмінних мереж через те, що екземпляри творів, що розміщуються в них, можуть бути визнані отриманими незаконно. Це, у свою чергу, призведе до визнання дій із копіювання таких творів нелегітимними.

Поправки також були введені у вигляді параграфів 52а, який дозволив доведення творів до відома невизначеного кола осіб (публікацій у мережі Інтернет) для освітніх цілей, 52b, який дозволив користування бібліотеками творів у цифровій формі та надання до них віддаленого доступу та параграфу 95а, який встановив у межах розглянутої реформи заборону на подолання технічних заходів захисту творів і копіювання захищених ними цифрових носіїв навіть в особистих цілях.

Законодавство Франції у сфері авторського права представлено Кодексом інтелектуальної власності Франції¹¹, який виділяється своїм активним розвитком із рецепцією та переробкою під європейські правові принципи нових способів регулювання та захисту авторських прав в інформаційному середовищі. Воно також враховує положення Директиви ЄС 2001/29 про гармонізацію певних аспектів авторського права в інформаційному суспільстві.

Висновки

Міжнародний і зарубіжний досвід у галузі правової регламентації суспільних відносин із застосування інформаційних телекомунікаційних мереж свідчить про необхідність використання принципово нових підходів до правового регулювання в цій сфері. При цьому міжнародним співтовариством і деякими зарубіжними країнами були вироблені необхідні правові інструменти, які слід імплементувати в українське національне право.

¹¹ Code de la propriété intellectuelle. Сайт Державної служби поширення права. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006069414>.

жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами», яким, зокрема, була посилена кримінальна відповідальність за сексуальне насильство, вчинене групою осіб, або сексуальне насильство щодо неповнолітньої особи (п. 3, ст. 153 КК України)⁸.

Одним із дієвих видів джерел у сфері забезпечення права дитини на захист від усіх форм насильства є укази Президента України та постанови Кабінету Міністрів України. Безумовно, до системи національних джерел забезпечення права дитини на захист від усіх форм насильства в Україні слід зараховувати і судові рішення. Останні роки у правовій науці дискутується питання щодо судової нормотворчості, окремі вчені небезпідставно визнають за органами судової влади не лише правозастосовчу, а й правотворчу функцію. Вагомим аргументом для цих роздумів стало активне використання у правій системі судового прецеденту, адже рішення як українських, так і міжнародних судів часто застосовують це джерело права. Істотний вплив на розвиток міжнародно-правових стандартів прав дитини надають постанови Європейського суду з прав людини.

Сам механізм застосування рішень ЄСПЛ українськими судами становить на сьогодні окремий предмет наукових пошуків для вітчизняної науки права, однак зараз можна впевнено казати про те, що судові рішення національних органів судочинства у частині забезпечення права дитини на захист від усіх форм насильства, за умов дотримання вимог Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», є важливим джерелом у системі галузевих актів у цій сфері, адже суди здійснюють правотворчу діяльність у напрямку реалізації правової політики протидії насильству відносно дітей.

Пропозиції для підвищення ефективності правового забезпечення права дитини на захист від усіх форм насильства в Україні

Вагоме місце в системі нормативно-правових актів щодо забезпечення права дитини на захист від усіх форм насильства займають норми міжнародних угод у галузі прав людини. Із набуттям Україною незалежності значення міжнародного права в розвитку вітчизняного права тільки збільшується, а вирішення такого питання, як захист прав дитини від насильства, об'єктивно перейшло у сферу міждержавних відносин – двосторонніх і багатосторонніх. Система права України включає в себе не тільки Конституцію, закони та інші внутрішньодержавні правові акти, а й загальновизнані принципи і норми міжнародного права і міжнародні договори. Україна ратифікувала всі міжнародні договори, які своїми положеннями так чи інакше регулюють питання захисту дітей від

насильства, зокрема Конвенцію ООН про права дитини.

Незважаючи на те, що більшість міжнародних договорів у сфері захисту дітей від насильства ратифіковані Україною, а їх норми формально визначають зміст стратегічних документів Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади, практика захисту дітей від усіх форм насильства в нашій країні є вкрай незадовільною. Із приводу цього для вітчизняної науки права та суб'єктів законотворчості постає актуальним та практичним завдання коректного впровадження міжнародних норм у цій галузі в національне законодавство. Імплементация в національне право норм міжнародного права щодо забезпечення права дитини на захист від усіх форм насильства є загальною теоретичною проблемою розуміння вітчизняною наукою права механізмів впровадження в національне законодавство норм міжнародного права. В Україні цій проблемі присвячено чимало наукових публікацій, усі вони розвивають міжнародно-правову доктрину, відповідно до якої механізм впровадження в національне законодавство норм міжнародного права реалізується в межах найбільш поширених концепцій трансформації, імплементації та інкорпорації.

Відносно ж упровадження в національне право норм міжнародного права щодо забезпечення права дитини на захист від усіх форм насильства слід сформулювати *дві принципові позиції*. По-перше, не має значення, в який спосіб буде впроваджено в національне право норми міжнародного права у сфері забезпечення права дитини на захист від усіх форм насильства – цей спір між прихильниками тієї чи іншої концепції в даному випадку непродуктивний – головним завданням для України є досягнення бажаної мети створення для дитини безпечних умов життя та розвитку власного потенціалу. По-друге, слід змінити акценти під час вирішення цієї проблеми з теоретичних на практичні.

Інша проблема, що не дозволяє вважати правове забезпечення права дитини на захист від усіх форм насильства задовільним, полягає в тому, що в сучасному українському праві спостерігається певна «розірваність» міжгалузевих і міжпредметних зв'язків, що, у свою чергу, перешкоджає вдосконаленню правового регулювання в цій сфері, заповненню прогалин і подоланню колізій, реалізації на практиці визначених у законодавстві норм. За часів незалежності в різних галузях вітчизняного права (конституційного, цивільного, сімейного, адміністративного та ін.) сформувався величезний масив нормативних актів, які так чи інакше пов'язані з регулюванням прав дитини. Говорячи про особливу значущість правового положення дитини в суспільстві і про право дитини на захист від усіх форм насильства як про юридичну конструкцію, необхідно визначити місце цієї норми права про права дитини в системі права. Збільшення випадків насильства відносно дітей в Україні та світі, розширення форм насильства та застарілість правових інструментів

⁸ Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами: Закон України від 6 грудня 2017 року. Відомості Верховної Ради. 2018. № 5. Ст. 34.